

26.11.2007

Dnro 2770/4/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jari Pirjola

ULKOMAILLA ASUNEEN ULKOMAAN KANSALAISEN KUOLEMASTA ILMOITTAMINEN SUOMESSA OLEVILLE SUKULAISILLE

Kantelija arvosteli Suomen viranomaisten menettelyä, koska kantelijan ulkomailla kuolleen isän kuolemasta ei ilmoitettu isän Suomessa asuville lapsille. Kantelijan mielestä jonkun viranomaisen on oltava vastuussa tällaisen ilmoituksen tekemisestä. Kirjoituksen mukaan isän sisko oli käynyt 8.10.2004 Suomen (kaupunki) suurlähetystössä ja kertonut veljensä kuolemasta ja siitä, että hänellä oli lapsia Suomessa. Tästä tiedosta olisi tullut kantelijan mielestä ilmoittaa Suomessa oleville sukulaisille.

Kantelija arvosteli myös sitä, että Helsingin maistraatti ei vastannut (valtio) Suomen edustuston sille lähettämään 17.5.2005 päivättyyn kirjeeseen. Edustusto pyysi maistraatin apua isän kuolemasta ilmoittamiseen Suomessa asuville lapsille.

- - -

KANNANOTTO

Olen tutkinut asianne, mutta en ole havainnut siinä oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä. Kiinnitän kuitenkin vastaisen varalle Helsingin maistraatin huomiota siihen, että hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti viranomaisen tulee vastata sille saapuneisiin asiallisiin kirjeisiin asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä sekä avustaa toista viranomaista.

Perustelen kannanottoani seuraavasti.

Maistraatin menettely

Helsingin maistraatin henkikirjoittajan selvityksessä todetaan, että Helsingin maistraatti ei väestökirjaviranomaisena välitä omaisille kuolintietoja, eikä sillä ole siihen velvollisuutta. Kuolemasta ilmoittaminen ei ole asiallista vain virkatodistuksella. Selvityksen mukaan Suomessa sattuneesta kuolemasta omaisille ilmoittaa poliisi ja Suomen kansalaisen kuolemasta ulkomailla ulkoasiainministeriö. Ulkomailla tapahtuneesta ulkomaan kansalaisen kuolemasta ilmoittamista ei ole Suomessa säädetty Suomen viranomaisten tehtäväksi.

Helsingin maistraatin rekisteripäällikkö kirjoittaa selvityksessään, että kantelijan isä (valtio) kansalainen oli vuodesta 2001 asunut pysyvästi (kaupunki). Kun ulkomaalainen henkilö muuttaa pysyvästi pois Suomesta, hänen tietojensa ylläpito väestötietojärjestelmässä lopetetaan. Vaikka kantelijan isän väestökirjanpito kuuluukin (valtio) viranomaisille, hänen kuolintietonsa on merkitty väestötietojärjestelmään, koska hän on ollut Suomen kansalaisen isä ja Helsingin maistraattiin tuli 18.5.2005 häntä koskeva kuolintodistus.

Lähiomaisen kuolema käy yleensä ilmi perukirjan laatimisen yhteydessä, jolloin pesänhoitaja ottaa perillisiin yhteyttä. Väestökirjaviranomaisten tehtäviin ei rekisteripäällikön mielestä kuulu ilmoittaa lapsille vanhempien kuolemasta. Selvityksessä katsotaan, että lapset ja vanhemmat pitävät tavallisesti yhteyttä toisiinsa ja tietävät toistensa kuolemantapauksista.

Saadussa selvityksessä ei oteta kantaa siihen, miksi maistraatti ei vastannut (valtio) edustuston lähettämään kirjeeseen.

Saatuun selvitykseen viitaten totean, että ulkomailla tapahtuneesta ulkomaan kansalaisen kuolemasta ilmoittaminen ei kuulu maistraatin tehtäviin. En voi tästä syystä katsoa maistraatin menetelleen asiassa lainvastaisesti.

Siltä osin kuin kysymys on viranomaiselle saapuneeseen kirjeeseen vastaamisesta, totean, että hallintolain 10 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä.

Hallintolaista annetun hallituksen esityksen (72/2002) mukaan viranomaisavun antaminen koskee ainoastaan pyynnön kohteena olevan viranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Hallituksen esityksessä todetaan edelleen, että vaikka viranomaisen ei siten tarvitsisi ryhtyä avustamista koskeviin toimenpiteisiin sen toimivaltaan kuulumattomassa asiassa, niin hyvän hallintotavan mukaista olisi tällaisessa tapauksessa viipymättä ilmoittaa apua pyytäneelle viranomaiselle, ettei esitettyyn pyyntöön voida vastata.

Minulla käytettävissäni olevien asiakirjojen ja maistraatista saadun selvityksen perusteella Helsingin maistraatti ei vastannut (valtio) Suomen edustuston lähettämään kirjeeseen, jossa edustusto pyysi maistraatilta yhteistyötä. Mielestäni hyvän hallinnon mukaista olisi tässä tilanteessa ollut se, että Helsingin maistraatti olisi vastannut tähän kirjeeseen. Kiinnitän tästä syystä Helsingin maistraatin huomiota siihen, että hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti viranomaisen tulee vastata sille saapuneisiin asiallisiin kirjeisiin asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytyksiä sekä avustaa toista viranomaista.

Ulkoasiainministeriön menettely

Oikeusohjeita

Konsulipalvelulain 6 luvun 23 §:n mukaan jos edustusto on saanut ilmoituksen toimipiirissään kuolleesta 2 §:n 1 momentissa tarkoitettusta (Suomen

kansalaisesta tai sellaisesta Suomessa pysyvästi asuvasta ulkomaalaisesta, jolla on oikeus tai jolle on myönnetty lupa oleskeluun tai työntekoon pysyvässä tai siihen verrattavassa tarkoituksessa Suomessa) henkilöstä, edustusto ilmoittaa kuolemantapauksesta ulkoasiainministeriölle. Tieto kuolemantapauksesta välitetään vainajan lähiomaiselle tai muulle läheiselle henkilölle, jonka henkilöllisyys ja olinpaikka ovat kohtuudella selvitettävissä.

Konsulipalvelulain 7 luvun 27 §:n mukaan jos edustusto saa tiedon viranomaiselta tai muulla tavoin jäämistöstä, johon 2 §:n 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä voi olla perintöoikeus, edustusto ilmoittaa siitä ulkoasiainministeriölle. Ulkoasiainministeriö välittää tiedon jäämistöstä Suomessa asuvalle perillisille tai muulle asianosaiselle, jonka henkilöllisyys ja olinpaikka ovat kohtuudella selvitettävissä.

Edustusto ei kuitenkaan ilmoita jäämistöä, jos jäämistö on otettu sen sijaintipaikkakunnalla perillisen tai muun siihen oikeutetun haltuun tai perillinen tai muu siihen oikeutettu on ryhtynyt hoitamaan jäämistöä.

Saatu selvitys

Selvityksen mukaan kantelijan isän sisar oli käynyt Suomen (kaupunki) suurlähetystössä 8.10.2004 ja kertonut veljensä poismenosta. Hän oli tuolloin kertonut, että hänen veljellään on Suomessa lapsia, joista hänellä ei ollut tarkkaa tietoa. Hän halusi yhteyden lapsiin, jotta voisi kertoa heidän isänsä poismenosta. Edustuston virkailija oli samana päivänä ilmoittanut tilanteesta sähköpostilla konsuliasioiden yksikköön ja pyytänyt toimintaohjeita. Konsuliasioiden yksikön virkamies ei ollut onnistunut selvittämään tietoja väestörekisterissä ja hän oli antanut Suomen (valtio) suurlähetystölle ohjeen neuvoa isän sisarta kääntymään (valtio) Helsingin suurlähetystön puoleen. Edustuston virkailija oli 18.10.2004 kirjeitse välittänyt neuvon hänelle.

Selvityksessä kiinnitetään huomiota siihen, että kantelijan isän kuolemantapauksesta ilmoitettiin ulkoasiainministeriöön, vaikka kysymyksessä ei ollut Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen.

Siltä osin kuin kysymys on konsulipalvelulain 7 luvun 27 §:ssä tarkoitettusta palvelusta kantelijan isän jäämistöön liittyvässä asiassa, niin ulkoministeriö ei selvityksen mukaan katsonut tarpeelliseksi ilmoittaa jäämistöstä vainajan Suomessa asuville lapsille, koska ministeriön käsityksen mukaan vainajan sisar oli ryhtynyt hoitamaan jäämistöä.

Kannanotto

Mitä ensinnäkin tulee kantelijan isän kuolemantapauksesta ilmoittamiseen, niin katson, että on sinänsä valitettavaa, että kantelija ei saanut ulkoasiainministeriöltä tietoa isänsä kuolemasta. Kuten saadusta selvityksestä ja konsulipalvelulaista kuitenkin käy ilmi, ei ulkoasiainministeriöllä nyt kyseessä olevassa tilanteessa ole kuitenkaan ollut lakiin perustuvaa velvollisuutta ilmoittaa ulkomailla asuneen ulkomaan kansalaisen kuolemasta Suomessa oleville

sukulaisille. Koska asiassa ei täten nähdäkseni ole toimittu lainvastaisesti tai virheellisesti, ei asia anna aihetta enempään oikeusasiamiehen toimenpiteisiin.

Mitä sitten tulee konsulipalvelulain 27 §:ssä tarkoitetusta jäämistöstä ilmoittamiseen, niin saadun selvityksen ja minulla käytettävissäni olevien muiden asiakirjojen mukaan asiassa on voinut saada käsityksen, että kantelijan isän sisar ryhtyi hoitamaan veljensä jäämistöä. Hän oli vuonna 2005 Suomen (valtio) edustustossa ilmoittanut "kirjoittavansa valokuvat lähettäneelle henkilölle ja ilmoittavansa kantelijan isän kuolemasta." Ulkoasiainministeriön selvityksestä käy myös ilmi, että hän olisi puhunut veljensä kuoleman jälkeen hänen Suomessa asuvan tyttärensä kanssa. Hän oli lisäksi ilmoittanut (valtio) Helsingin suurlähetystölle veljensä kuolemasta ja pyytänyt lähetystä ilmoittamaan tämän kuolemasta Suomessa oleville lapsille.

Edellä mainitulla perusteella minulla ei ole edellytyksiä asettaa kyseenalaiseksi ulkoasiainministeriön selvityksessään esittämää näkemystä, jonka mukaan vainajan sisar olisi ryhtynyt hoitamaan veljensä asiaa. Minulla ei näin ollen ole laillisuusvalvojana mahdollisuutta puuttua asiaan enempään. Asiassa ei ole tullut esiin lainvastaista tai virheellistä menettelyä.

Asiaa ratkaistessani minulla oli käytettävissäni ulkoasiainministeriön ja Helsingin maistraatin selvitykset.